

МУРНАКЧЫЛАРНЫҢ ДУРЖУЛГАСЫН ОБЛАСТЫН
КӨДӨЭ АЖЫЛ-АГЫЙ БИЛЕ

Инек бүрүздөн чылда 5500 килограмм сүт

(Архатгальск областын Холмогорск районун „Кызыл Октябрь“ колхозунунун атамчысы Г. Е. Хулякованын дуржугазы)

Тос чыл мурунда он беш харлыг уруг Радиса Худякова мыктысыг бода мал фермазында инек саап турган иезинге дузалажыры-биле анаа чедип келген. Үш чылдың ичинде анык колхозчу фермада бодунга таарышкан хүлээгени күссөдип, чөмгөрүлгенин, инектерин саарынын болгаш оларны ажаарынын мергелини иезинде көрүп, өөренип ап турган.

1946 чылда Радиса Худяковага ыңчаардагы инектерин эң дээр бөлүүн быжылга берген. Ол бир дугаар чылда инек бүрүздөн 2390 килограмм сүтү саап алган.

Бодунун инектеринин сүт продуктуун бедир болгаш мурнакчы саанчыларын дуржугазын шүгээдип алып дээр Радиса колхозтун зоотехниги эш Зорянко-биле үргүчү болгаш үр-ле беселдашып турган. Ол мал ажылынын талазын-биле көй номчарны номчул, агро-зоотехникти курстарга өөренип, өөрдилгени бири разрядтын мастери деп аттыг доозул үнгөн.

Өөрдилге, тускай эртемчилер-биле бесед халас барбаан. Инектерин чөмгөрүлгезин шуут өскерттир деп шиптирлеп алган. Бир эвес мурунда колхозта концентраттыг чөмгөрүлгезин чыгарып турган болза, 1950 чылда эгелез эш Худякова тускай эртемчилерин сүмезини ызуагар инектерин ногаан болгаш шыктыг чөмгөрүлгезин чөмгөрүнчө кирген. Бо хемчек эки түңнелди берген. Ол 1951 чылда инек бүрүздөн 5415 килограмм сүтү, 1952 чылда 3,97 хуу үстүг (1951 чылда 3,84 хуу үстүг турган) 5160 килограмм сүтү саап алган.

Бо чылдың 8 айларын дургузунда Р. Е. Худякова инек бүрүздөн 3596 килограмм сүтү алган, а чылдын төңүзүндө—5500 килограмм чедир деп хүлээген. Концентраттарнын нормазын ысөөжөткөш, чөмгөрүлгезин шыктыг болгаш ногаан чөмгөрүн бээрин көвүдеттишсаан, эш Худякова бодунун бөлүүн инектеринин бедик продуктунун чедип алган.

Ол 1952 чылда инектин 100 килограмм дириг деңизинге хүн бүрү 0,75 килограмм концентраттарын, 1,47 килограмм бөдүн чөмгөрүн, кызыл шыктыг чөмгөрүн 3,71 килограммын, чайын—9,53 килограммын берип турган.

Кызыл инектин дүн-хүн ишинде бээр сүдү ортумаа-биле 11—12 килограмм, а чайын—18—19 килограмм болуп турар. Колхозта чыл ишинде инектерин оолдажыкыны бир дески болуп турары-биле кызык, чайгы үслерде оларнын чөмгөрүлгезинде ылгалды чок кылып тургаш, сүт саалдазын улам бедиринин аргазы бар болуп турар. Инектерин шыктыг чөмгөрүлгезин шак ындыг бир дөмей чөмгөрүлгезин (кызыл болгаш чайын) Радиса Евгеньевна база чедип ап турар. Бригадаларда корнеплодтарнын тарылгазында аныкта, Р. Худякова боду ферманын чанынга хөй эвес—0,15 гектар участкага турнепсти чыл бүрү өстүрүп, суген, силос болгаш өске-даа чөмгөрүлгезинге идеякелтир кирип турар.

Малды чөмгөрүлгезин мурунда бүгү чөмгөрүн эки белеткеп турар: саанчыг мьякианы чымчадыр хайкыдырып, концентраттарын холуп, тарааны чурууп, база концентраттарын, хынамчалы-биле чуугаш, оон соонда үрмектеп турар. Фермада тургускан хүн чурумун ызуагар инектерин чөмгөрүп турар.

Инектерин чөмгө туралыг чоруун хөвээр артыгар дээр Р. Е. Худякова чөм берилдизинин ээлчээн неделда бир каттап мынчалар өскерттип турар: сугенин саан азы мьякина-биле солуп, силос орунуга корнеплодтарын берип турар болгаш оондаа өске, суген, саан, мьякина, силос, турнепс, картофель, жмык, шипкинди, арбай база минералдыг чөмгөрү—дус, сөөк далганы болгаш өске-даа чөмгөрүн колхоз чыл бүрү чөтүр хөмчөдөү-биле белеткеп ап турар чорук малдың чөмгөрүлгезин язы бөрү чүүлдер-биле солуп таарыштыгар арганы малчынарга берип турар. Чайын концентраттарын

инектерге сагган саанында бээр, а ногаан чөмгөрүн хүнде ийн каттап—эртенги, дүштеки саалдаларнын соонда бээр. Чайын одарга чоран инектерин Соигу Двина хемден сугтарар, а кызыл фермада автоматтыг сугтарылга-биле сугтарар. Эш Худякова кызыл хүн бүрү инектерин хүнде ийн каттап аштап аргылар, хонукта тургускан чөм нормазын ызуагар оларнын дириг деңизин, продуктуун, назы-харын барымдаалар чөмгөрүп. Чижээ, 625 кг. дириг деңизил, бир хонукта 4,8 хуу үстүг 15 кг. сүтү берип турар. Хетти деп инекке 8 кг. суген, 15 кг. силос, 10 кг. турнепс, 5кг. картофель, 3 кг. жмык, 1,5 кг. шипкинди болгаш 70 грамм дус, 30 грамм сөөк далганын берип турар.

Боос инектерин сагбайн чогуур өйүндө сула салыптар болгаш оларны оолдажыкыга эки белеткээр чорукту эш Худякова чууга чүүлдерин бир-ээзи деп санап турар. Инектерин төрүүрүгө чедир 2 ай бурунгаар сула салыр. Инектерин салыр үедө ийн неделя ишинде шыктыг болгаш концентраттыг чөмгөрүн бээрин кызыгар, база саалданын саанын ысөөждөр. Чижээ, эң баштай хүнде үш каттап саар, оон соонда ийн каттап, чангыс каттап, адак сөүлүндө, бир хонгаш чангыс саар. Инекти сула салган соонда ону оолдажыкыга белеткээр болгаш чөмгөрүлгезин нормазын көвүдетир.

Кызыл боос инектерини 2—4 шак чедир агаарладыр. Төрүүрүгө чедир 3—4 хонук бурунгаар инектерин тускай инек төрүүрү черге экизээр. Инек төрөзүнүн соонда баштайгы үедө хүнде 4—5 каттап, а саалда үегинин ийги чартында 3—4 каттап саап турар. Саарынын мурунда инектин эмини чуп алып болгаш ону үш каттап (саалданын эгезинде, ортуңинде, төңчүзүндө) массажтал турар.

Инектерин чөмгөрүп, саар талазы-биле бодунун методун 7 чыл ишинде чоруптушаан, Р. Е. Худякова сүт саалдазынын талазы-биле кайгамчык түңнелдерин чедип алган. Реченька деп инектен баштайгы ылда 3,57 хуу үстүг 2274 килограмм сүтү алган болза, 4 чыл болагада чылда 3,83 хуу үстүг 6939 килограмм сүтү алган. Оон өске-даа инектерден ол ышкыш бедик сүт саалдазын алган.

Саанчы Худякова инектерини шынарыче улуг хайгаарлады салып, бедик үстүг хөй сүтү берип турар. Эки продукттуг инектерин илереди, оларнын кыс бызаларын коданын долдурарынга артырып ал турар. Ол бызаларын язын-бүрү чөмгөрүп өөредип, бедик продукттуг инектер кылдыр өстүрүп турар. Радиса Худякова колхозтун малчынарнын бүгү коллективинге үлегерин көргүзүп турар. Оон үегерин эдербишаан, коллектив хүлээлгезин чөмгөрүлгезин күссөдип турар. 1953 чылдың 8 айларын дургузунда бүгү коодада 118 инектерден ортумаа-биле бир инектен 2742 килограмм сүтү алган. Ол болза, эртен чылдың ол-ла үегинде дензээрге 293 килограмм хөй болган.

Р. Е. Худякованын үлегерлиг күш-ажылын колхоз эки төлөп турар. Сөөгү 2 чылдың дургузунда ол 2167 күш-хүнү ажилдаш, оон төлөвиринде 14035 рубльди алган. Оон ангыда, күш-ажылын немелде төлөвиринин чуруму-биле ол 3794 литр сүтү болгаш өске-даа хөй продукттарын алган.

Ажылга бедик көргүзүлгезин дээр чакта 1951 чылда Р. Е. Худякованы Ленин ордени-биле шаңнаан. Коммунист партиянын Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун «СССР-ин көдөэ ажил-агыйн улам мый хөжүдөр хөмчөглер дугайында» шиптирлеринге сорук кирген «Кызыл Октябрь» колхозтун малчынары мал чөмгөрүнүн бүдүрүлгезин көвүдетир, фермаларда улуг күш кирер бүгү ажилдарын бүрүн механизаастаар, малдын баш сааны өстүрерин болгаш оон продуктуун улам бедирин чедип алып дээр бүгү күштерин салып турар.

(«Сельсо» деп брошюралар).

А. СИЛЬЯНОВА.

САПОГ МАСТЕРСКАЯЗЫН ЭКИ ШЫНАРЛЫГ ЧИГ-ЭТ-БИЛЕ ХАНДЫРАР

Сапог даараар мастерская чылда чыл келген тудум-на нити продукцияны үндүрүлгезин көвүдетип турар. Тыва областын ажылчы чоннары, экижидир кылдынган болгаш чараш көрүштүг идик кылыгларын аларын күзөп турарлар. Мастерская амдызында чаартындир тургустунмаан болгаш мурнакчы чаа техника-биле хандырттымаан.

Мастерскаяда бүгү кылыгларын хол-биле бүдүрүп турар, ынчалза-даа, ажылчыннарнын чогадыкчы инициативазынын ачыы-биле ажыл экижип, бүдүрүлгедө күш-ажылдын сагалга-чуруму улам быжыгып, чылдарда продукцияны үндүрүлгезин барык-ла үш каттап көвүдээр.

Бистин бүдүрүлгезинде продукциянын үндүрүлгезин көвүдөдир болгаш шынарын экижидер дээр социалисттик чарыш калбарган. Бүдүрүлгедө 30 ажыл ажылчынар боттарынын үлүг нормаларын үргүлчү ажыр күссөдип турарлар. Үлангыш эштер Воронников, Лимичкий оларнын комсомолду бригаданы эки түңнелдерин чедип алган.

Сапог даараар мастерскаяны бүдүрүлгө хөмчөдөү калбарган болза-даа, ук бүдүрүлгө бедик шынарыг, чараш хөвирлүг идиктер-биле ажылчы чоннарнын өзүп турар хөргөлдөү ам-даа ыракта четпес хандырып турар. «Калбак хөргөлдөү үлөтүп бараанынын бүдүрүп үндүрерини калбартыр болгаш оларнын шынарын экижидер дугайында» СССР-ин Министрлер Чөвүлелинин болгаш СЭКП Төп Комитетинин доодаалында идик кылыгларын үндүрүлгезин дык көвүдөдирин, шынарын экижидерин болгаш оон асортименттин калбартырын айтыган, ол доктаалды чөдешкиниг күссөдир дээр мастерскаяда бар туруп турар үндезин четпестерин дарый чылдыр хөргөт.

Кулавырлар долзуу-биле ажыг-лотынмай турар. Бистин областын ийги чартында 3—4 каттап саап турар. Саарынын мурунда инектин эмини чуп алып болгаш ону үш каттап (саалданын эгезинде, ортуңинде, төңчүзүндө) массажтал турар. Инектерин чөмгөрүп, саар талазы-биле бодунун методун 7 чыл ишинде чоруптушаан, Р. Е. Худякова сүт саалдазынын талазы-биле кайгамчык түңнелдерин чедип алган. Реченька деп инектен баштайгы ылда 3,57 хуу үстүг 2274 килограмм сүтү алган болза, 4 чыл болагада чылда 3,83 хуу үстүг 6939 килограмм сүтү алган. Оон өске-даа инектерден ол ышкыш бедик сүт саалдазын алган.

Сапог даараар мастерскаянын мурунда салдынган сорулгаларын чөдешкиниг боттандырычыне област чурт болгаш оттулар чүүл үлөтүрүпүн талазында эине оперативтиг дузаламчы негетинип турар. Чурт болгаш оттулар чүүл үлөтүрүпүн удурукчулары бистин бүдүрүлгезин хөргөлдөү кицзөнгейли өөренип көрөйи турар. Мастерскаяны чаартыр болгаш механизаастаарыга хөргөтүп элээр.

Америк империалистер—хостуг Польшаның дайзыннары

Бот эргелиг демократтыг чурттарнын дүрүм ызуагар тургустунган чазактарыга удур улаандырган үрөдөкч ажилды чазак политиказынын денделдир чедир көдүрүп үндүрген америк бөлүктөрүнүн кем буруулуг хөдөлишкенинин тодаргай хөргөзүм делегейли хөй инитиз чангыс эвес удаа бөзүрөп көргөн. Варшавага парламент үгөн «Улусчу Польшага удур Катышкан Штаттарын чазанын өжө-нөшкен ажил-чорудулгазынын документи» деп дептер Уолл-стриттин чагырыкчыларынын карысыгтыг бодалдарын чаа күш-биле бадиткап турар. Ол дептерин Польша Улус Республиказын даштык хөргөтүп министрствоу парлад үндүргөн. Польша парламента ол чындыны америк империализмин чөткерлиг дептери деп адаан.

Дептерде чазактын меделелдери, хоойлудулга актылары, парламенти хуралдарын протоколдары, суд чорудулгаларынын материалдары, даштык чурттарын ажилдакчыларынын чуугалары кирген. Бо документилер бүрүзүнүг ужур-дуза ышкы кыларга-даа аажок улуг болуп турар. Бир дептерге чыгынган фактылар болза, улусчу Польшага хамарыштыр америк эрге-чагыргаларын өжөөнөшкөк ажил чорудулгазын базым бүрүзүндө илеретпешаан, улам артык илердикчи болгаш ойтур шаштыртпас сойгастакчы күшү тып ап турарлар.

Дептерин бири бөлүүндө көргүскөн фактылар болгаш документи болза, америк чагырыкчы бөлүктөр Польшаның национал эрге-ажыктарын бичи-даа барымдаала-байн турар, америк чазактын политиказы Польша күрүненин хамарышпас болгаш девискээр талазы-биле бүдүн чоруунга ажим-биле удуур уланган деп чүвени маргыш

каш машиналарнын болгаш станоктарнын чагыгларын барык-ла 9 чыл дургузунда берип келген бис. Ол машиналар, дериг-хөргөлдөүр биске кажан келири амдыгаа чедир биддинмес. Бүдүрүлгезин чаартылгазы азы механизасташкыны чокка индиктер үндүрүлгезин көвүдөдир шывдас. Үндыг байдал болза, чүгө бистин мастерскаянын ажыл-чорудулгазынга эвес, харын салдыг организацияларнын ажылынга таарымча чок болуп турар.

Сапог даараар мастерскаяны алгы заводу эки шынарлыг чиг-эт-биле хандырайн турар. Бо дугайында «Заготжсырьес» черинге оон ажилдакчыларыга бистини шыныгы негөдөвис бар. Бистин бүдүрүлгезинде кылып турар чиг-эттин шынарын дугайында олар хыналданы кошкак организастан турар. Кириитини турар алгы-кештер эки шынарыг эвес, багай, үрөлдик болуп турар. Ычангаш багай шынарыг алгы-кештер идик кылыгларыга амыгатынмай турар.

Бистин бүдүрүлгезинин амгы технологиязынын аргазы-биле болтөвөдрөдип кылдынын шывдатынмас, аажок чок хөй саныг чиг-эт алгы заводунда болгаш сапог даараар мастерскаяда чыдып турар. Чижээ, алгы заводунда үш муң саныг алгы-кеш, сапог даараар мастерскаяда бир муң рубльдин алгы-кеш бар. Бо чиг-эт ол бүдүрүлгезини складтарында бүдүн чыл дургузунда анаа-ла кадалатынган.

Чиг-эт болза, айтынган чүүлге шуут-ла амыгатынган турзуң дээр ажил-хөргөтүп организастан хөргөт. Идик кылыгларын шынарын, оон даштык хөвирин экижидер дугайында салып алымчылар шүгүмчүлөп, боттарынын саалдарын кирдия турар. Ол болза, чөптүг негөдөдөлдөр. Чиг эттин шынары багай. Оон хараазы-биле индиктерин асортимент талазы-биле планы күссөдирин, оларнын чамдык кезин чангыс-ай фазоннарнын эргирчир хөвиринде, куду сорттуг, быжыг эвес, даштык хөвирин көрүш чок кылдынып турар.

Амгы үедө сапог даараар мастерскаяны коллективин идик кылыгларын шынарын бедир, оларнын кылыгы быжыг болгаш даштык хөвирин көрүштүг чараш болзун дээр бодунун мурунда улуг сорулганы салып турар. Идиктерин шынарыг, чараш хөвирлүг кылдыр кылып бүдүрүлгезин эргежөк чууга негетинип турар өнүг будуктар, чаар үс, идик даараар удазынын чаар үс, идик долзуу болгаш өске-даа чүүлдер бистере ам хөй хөргөт. Ол чууга чүүлдер чөтүр саныг кылдыр белеткеп алып дугайында сапог даараар мастерскаяга обмдестпромснаботтын конторазы боттут дузаны дүргөн көргүзери негетинип турар.

И. МААДЫР-ООЛ.

Редакцияга Чагаалар

Чурттакчыларнын амыдырал негөлдөзүн чөптүг хандыраар

Кызыл хоорайнын чуртталга эргели (начальниги эш Красников) хоорайнын коммунал ажыл-агый черинин бажынарында чурттап турар ажылчыннарын болгаш албан хаакчылдарнын амыдыралын өөренип көөрүндү улуг, харын оларнын дилеглерин болгаш хөргөлдөүр шүүт-ла хөргөт албайн турар.

Эш Красников болза, чоноун чурттап турар бажынарын бодунуң таразы-биле ажыткаш, анаа өскө кижилерин чурттадыры-биле кирип турар чүүлдер бар. Чурттакчыларнын амыдыралыга элээр чамдык таарымча чок чүвени ол кылган. Чижээ, Дружба кудумчунда № 17-а нити чуртталга быжында элээр хөй ажылчыннар, албан хаакчылдар чурттап турар. Оон ишинде беш квартираларда чурттап турар сөү аал ишти чөм кылар ийн кезек нити куняларлыг турган. Ынчалза-даа, сөөлүг үедө хоорайнын чуртталга эргелинин начальниги эш Красников оларнын чөм кылып, амыдырап турган ийн кунялыгы өрээлдеринде чурттакчылар кирип тураткан. Ынчаарга демги беш аал иштин чөм кылар, суг итидер чери шуут чок болу берген. Ынчангаш бичи уругларыг чурттакчылар кыш соок үезинде чөм кылар чери чок берге байдалга таваржып турар.

Ол чурттакчылар бажынарынга почкалар кылып бээр дугайында эш Красниковка айтыртып тургустарга—силерге печка тургузуп бээрин кажан-даа чөпшээрэвес мен. Бир эвес анаа чурттаарында бөргөжир голунараа боттарында тааржып бажында тып алыр—деп дүжүмет-сиг байдал-биле харыялап турар.

Кышкы үедө чурттакчыларнын амыдыралын өөренип көргөш, оларга чогуур дузаламчыны көргүзөр талазы биле Кызыл хоорай Советини куускому боттут хөмчөглер амыдыралын чурттакчылар күзөп турар. Оон-биле хөргөлдөүр ол нити чурттаптагы быжында мындыг чүүлдер чедир кылдынмаан: оон квартиралары кладовкалар-биле ыракта четпес хандырттыган. Ынчангаш чурттакчылар чүгө шыгжаар оран-сава тыппай турар.

Ук чурттагы бажыны болза, ийн каттап ышкы бажык болбай, ындыг төлөздө, анаа өрткө удуур хөргөлдөүр чери четчи саныг кылдыр тургузары чууга. Бо талазы биле хоорайнын чуртталга эргелини оол салыр хөргөт. Чүгө оон дугайында эвес, харын чурттакчыларнын амыдыралга хамарышкан дилеглерин болур чогууру-биле хандыраар дээр улуг кичээнгени салыр ужурулут.

О. КЕНДЕН.

Школа ажылын кичээптейинч төвүнчө

Бай-Тайга районун Молотов атыг колхозта эге школа бо өөредилге чылынга багай белеткедиг болган. Чүл дизе, ук школаның чайгы септөлгөзү шынар чок чорутунган болгаш кышка удур чыгылашкыны багай кылдыган. Ол ышкыш школа одаар ышкы-биле мырдай четпес хандырттыган. Ылангыш сөөлүг үедө оон оттулар ыжы шуут үстүг чыгал турар. Оон уламдан ук школага ноябрь төңчүзүндө ийн чедир өөрдилге хүнери үзүлген.

Ында колхоз баштаар чери (даргазы эш Кандан) керээ ызуагар ол

школага оттулар ышкы белеткеп бээр болуп, ашкы-өнгүгүн ажыг-лаапкан хирезинде, мынчага чедир анаа чангыс борбак-даа топкак ышкы эккедирип бөрбээ.

Мынчангаш ол школага урууларын чөдешкиниг өөренирине таарымчалыг байдалдарын дарый хандырып, оон ажылын бүгү ниятинин кичээптейинч төвүнчө тургузарында партия эге организаазынын, суму Советинин болгаш колхоз баштаар черинин дорт хүлээлгези болуп.

М. ЧИМНТ-ООЛ.

ШЫНЫҢ МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ПЗН-БИЛЕ „Бижик өөредилгезин организастан“

1953 чылдың октябрь 31-де үнгөн «Шына» Чөөн-Хөмчик районда бижик өөредилгезинин чорувайн турар шүгүмчүлүн чүүл парламентыган. Ук чүүлду Чөөн-Хөмчик райкуускому бодунун хуралыга чуугааш

каш, бижик билбес болгаш бижикти биче билер чорукту уузкаар талазы-биле бөлүмнерин организастан чоруда берген деп, райкуускомун даргазынын оралакчысы эш О. Ойдула редакцияга диннаткан.

Совет Эвилелин, Польшаны болгаш өске-даа демократтыг чурттарын доландыр, америк шериг базаларын тудуп эгелеэн» деп ол дептерде чуугаал турар.

Катышкан Штаттар болза, Европада агрессияның кол чөптөзүн ролюнга Барын Германиянын кирип турар дээрин дептерде айтыган документтер тодаргай-биле хөргөт чыгал турар. Туолунга чедир чыла шаштырткан гитлержилерин артышкынарны болгаш өске-даа тоянчылар америк эжелер эрге-чагыргаларын дузаламчы-биле чагалтаныр чери Барын Германияда тып алганын. Польшага болгаш өске-даа демократтыг чурттарга удур дөмөсөлгө америк чагырыкчылар немес милитаризмге шуут кордал турар. Кара-бажындан хосталган шериг кем-буруулугларын каттап төртүтүнгөн немес шеригнин башталгызына олуртуп турар. Ол кем-буруулугларын Польшага болгаш өске-даа чурттарга хүлээп бээрин ден ойталаан болгай. «Генерал мундир кетинген ол кем буруулуглар Европада америк планнарын ботандыраарыга чүүден-даа артык тааржып турар» деп ол дептерде чуугаал турар.

Польша улустуң өлүмүг дайзынын аттарын ук дептерде айтып турар. Ол дайзыннарны Польшага тысып бээринде америк эрге-чагыргалар ойталааннар. Польшаның девискээринге үлөткөк массады өлүкчү, аратанзыг болгаш үрөдсүн чоруктун талазы-биле кем-буруулуг фельдмаршал Лист, генералдар Гудерин, Лютвиц болгаш өскөлдөрдүн даа аттары оларнын аразында бар. Польша эрге-чагыргаларын айтырынга америк чазак ажилдакчылары айтыкан кижилер болза «оларга тодаргай хуусаада хөргөт» деп калчазы-биле харылааннар. Калчазараан гитлержи араятаннар америкапарга кандыг сорууга-биле хөргөлдөгө берген деп чүвени шак-үе четчири-биле бөзүрөдип көргүскөн.

Америк агрессиянын кол чөптөзүн ролю болганы дээр төлөвир кылдыр

барын-герман адаан негекчилеринге Польшаның барын черлерин бээр деп Уолл-стриттин сан хөм магыстары шиптирлээр. Оон журуунда АКШ-тин күрүнө секретары турган Бирос ону удуртулга бөдүрүп турган, чүл дээр, Штуттгартка чуугаалаан бодунун чуугаазына Польшаның барын черлерге эргезин чигинишкыге ажим-биле таварыштырып турган. Бистин салгакчы, ол албанда олуруп турган Маршалдын меделегени дептерде база айтыган. Бир эвес Польша күрүнө Силезияны байкалыктан ойталаар болгаш оларнын «Европада» хүлээдип бээр болза, чүгө ыңчаарда Польшага Үстүг Силезияны артырып бээр деп Маршал чөпшээрэжип турган. Президент Эйзенхәуэрнин томуйланан Германияда америк дээди комиссар Коэнтинин меделегени дептерде база көргүскөн. Коэннт 1953 чылдын февраль 12-де Боннга чуве чуугаала-ышкы тургаш Одерде болгаш Нисте-польша-немес кызыгарга калчаалы-биле кыжанып турган.

Чүгө Совет Эвилели Польшанын барын кызыгарларын, күрүнеин хамарышкыны чоруну болгаш девискээр талазы-биле бүдүн турарын чайгылыш чокка туржуп болгаш камгалап турар деп ол дептерде меделдеп турар. Совет Эвилели болза, Польшанын барын кыжыгаары шуут болганы ол деп санап турар дээр дугайында дептерде бижээр сөстөр шиптирлиг-биле дыналдып турар. Польшанын барын кызыгарларын дугайында эш В. М. Молотовтун парламентин Польша агентиленинин корреспондентинге кылган меделегени чындыда парлаан. Ында чуугаалап турары болза: «Польшанын барын кызыгарларын дугайында Берлин конференциянын төөгүлү шиптирлиг кым-даа чайгылдырып шывдас».

Америк «тоталдыг дипломатияда» дык ролю экономикаг бло (Уланчызы 4-кү арында).

Секторун чөвүлел хуралыга

Чоокта чаа областын кадык камгалап кылдынын чанында спорт болгаш күш-культура секторунун чөвүлелини хуралы болуп эрткен. Анаа областын районнар төптөринде болгаш көдө черлерде эки-тура спорт нитилелдеринге разрядниктерин белеткээринин талазы-биле чоруткан ажылдын күссөдизинин дугайында эш Горбуновтун доочу илеткелин даянаан. Ол ышкыш хуралга 1954 чылда чорудар спорт ажылынын планын

бадылаан. Чөвүлелин ол хуралыга бо айнын 5-тен эгелеп областын эң дээр хаакчыларын шипли тыварынын ай хуусаалыг шенелде белеткелин чорудары шиптирлээр.

Шенелде белетка эртен сөлүн-дө, оон эң дээр болганыны Бурят-Моол АССР-ин төвү—Улан-Үдэ хоорайга областтарын хаак талазы-биле бири чери дээр эртер маргылдаага киржири-биле баарлар.

